

7 april 2024

DE GEESTELIJKE WAPENRUSTING

Efeziërs 6, vers 10 t/m 20

Bij Efeziërs 6, vers 10-20 moest ik denken aan de geschiedenis van David en Goliath. David die daar als jonge jongen staat, met een slinger in zijn hand waarmee een schaapherder de schapen kan corrigeren... tegenover die grootse Goliath, tot de tand toe bewapend, bijzonder indrukwekkend en iedereen schrik aanjagend. Ziet u ze tegenover elkaar staan?

Nu is de oproep aan u en mij: *neem de plaats van David in en ga de strijd aan*. Ga de strijd aan tegen die vijand die misschien bij voorbaat niet te overwinnen lijkt. Maar ook: *je mag net zoals David vertrouwen op de overwinning*.

Ga de strijd aan... Maar niet zoals David tegen een mens van vlees en bloed. Nee, Paulus vertelt aan de christenen in Efeze: *we hebben de strijd niet tegen vlees en bloed, maar tegen de machten, tegen de wereldbeheersers van de duisternis, tegen de geestelijke machten van het kwaad in de hemelse gewesten*. Maar eigenlijk is dat alles dus nog veel groter dan zo'n tegenstander als reus Goliath...! Het gaat om machten die boven ons zijn..., die heel de wereld in de macht hebben..., 'de duisternis'... Nu, voor de een klinkt het inderdaad bijzonder eng, sommigen denken aan bepaalde concrete ervaringen. En voor de ander blijft het gewoon ontzettend vaag: waar hebben wij dan tegen te vechten?

Op de gesprekskring probeerden wij namen te geven aan deze vijandelijke machten en dat ging ook alle kanten op. De een dacht aan de radicale islam die oprukt en geen enkele tegenstand duldt. De ander, die juist heel lieve moslimburen heeft, dacht vooral aan zijn eigen innerlijke strijd tegen kwade gedachten en schadelijke patronen die hij steeds meer bij zichzelf ging ontdekken. Weer een ander dacht aan internet, dat prachtige medium waardoor zoveel mogelijk is, maar dat ook zo bijzonder schadelijk kan zijn en waardoor volwassenen, jongeren en ook kleine kinderen helemaal beïnvloed en gevormd worden. Het kan alle kanten op met die machten..., het blijft wat ongrijpbaar... en aan de andere kant is het ook zo heel dichtbij... en zo allesomvattend. Ik probeer even een paar woorden aan die machten te geven om ons beeld wat scherper te krijgen. Om – in militaire beeldspraak - ze wat beter in het vizier te krijgen, om met hen de strijd aan te kunnen gaan.

Bij die machten hoef je niet gelijk aan de duivel en zijn demonen denken. Ja, die hebben er alles mee te maken, maar daar heeft Paulus het hier niet over. Paulus heeft het over *machten*, over *wereldwijde invloeden*. Nu, die machten zijn eigenlijk niet eens heel verkeerd – ze kunnen zelfs heel positief zijn – alleen *als ze van ons mensen teveel speelruimte krijgen...*, dan gaat het *helemaal mis*. Vergelijk het met water: water is zo kostbaar, zo belangrijk, zonder water geen leven. Maar veel te veel water – een overstroming – dat kan je leven kosten. Nu, zo is het ook met die machten. Die

machten zijn niet verkeerd..., maar wel als ze *teveel* macht krijgen.

Die machten komen wij op vier terreinen van ons leven tegen, zo heeft iemand eens uitgelegd. Elke indeling is natuurlijk wat willekeurig – maar ik sluit mij even aan bij een bepaalde theoloog die vier terreinen noemde van ons menselijk leven waar die machten aanwezig zijn, namelijk: 1. *de staat, het gezag*. 2. *geld*. 3. *ons denken / ideologieën*. En 4. *het aardse*.

Nou, nu moet ik wel iets concreter worden, want dit is nog wat droge kost. Neem nu bijvoorbeeld de staat, het gezag. Dat is ontzettend belangrijk. Zonder gezag geen orde. En zonder orde in de samenleving wordt het een chaos. Een gezag is nodig voor rechtvaardigheid, voor gelijke verdeling. Je kunt dankbaar zijn voor een betrouwbare overheid en in de Bijbel worden wij ook opgeroepen om voor de overheid te bidden. Maar gezag kan ook omslaan in het tegenovergestelde: een totalitair regime. Een dictatuur. Een overheid die werkelijk alles onder controle wil hebben en in alle sectoren van het leven haar invloed uitoefent. Vervolgde christenen weten hoe zo'n overheid tot een vreselijke macht kan worden, waar men een geweldig moeilijke strijd mee heeft te voeren.

Nu, geld is ook zo'n macht. Eigenlijk is geld een prachtig middel. Wat kan je er ontzettend veel goed mee doen. Geld heeft mensen van over heel de wereld met elkaar verbonden. Maar geld is ook zo'n geweldige macht die veel mensen in de greep hebben en die mensen helemaal ontmenselijken. En geld lijkt ook wel hele samenlevingen in de greep te houden..., ook als je kijkt naar onze samenleving: alles, werkelijk alles wordt in geld en in economische termen uitgedrukt. De hele gezondheidszorg is economie. En ouderen voelen zich aan de rand van de maatschappij staan en willen soms zelfs dood, omdat ze teveel gaan kosten en niets meer kunnen bijdragen aan de samenleving.

Zo ook de macht van kennis: net zoals geld en staat, is het kennis een prachtig iets: wetenschap, dingen ontdekken, dingen begrijpen. Maar het denken kan op sommige vlakken verstarren. Andere meningen zijn dan niet meer welkom. Je mag er geen vragen bij stellen. Wel of niet gebaseerd op feiten: niets haalt meer uit wat je er tegenin brengt. Complottheorieën en bijbehorende angsten krijgen vrij spel... en anderen vormen een bedreiging. De ideologie is allesbepalend geworden.

En zo ook het vierde terrein, het aardse (en dan houd ik hiermee op). Met het 'aardse' wordt bedoeld: het lichamelijke, sport, techniek, het seksuele, mode, het genieten. Stuk voor stuk allemaal prachtige dingen..., maar wat kunnen ze ook stuk voor stuk uitgroeien tot allesverslindende en allesbeheersende machten, die mensen ontmenselijken en hele samenlevingen op drift brengen. Neem bijvoorbeeld de techniek: wat heeft zij ons een zegeningen gebracht! Alleen al in de geneeskunde: wat een zegeningen! Door de techniek konden op allerlei terreinen steeds meer dingen efficiënt gebeuren en met meer resultaat. Maar wat heeft dat efficiëntie-denken en resultaatgericht zijn nu onze samenleving bijzonder in de greep gekregen. Alles moet snel, alles moet kunnen, alles moet functioneel en nuttig zijn. Zonder direct resultaat haken wij direct af. Of neem het genieten, iemand heeft eens heel bout gezegd: 'we genieten ons te pletter'. Zoveel dromen om te verwezenlijken, zoveel dingen die wij willen..., maar daar is de wereld helemaal niet op gebouwd..., met als

gevolg dat ons genieten en onze dromen de wereld verwoesten en ze onszelf met een leeg gevoel achterlaten. We hebben het vaak zo goed..., maar ook zoveel stress, onrust, kritisch zijn...

Nou, ik heb allemaal grote dingen gezegd om u iets te laten zien van waar wij bij die grote machten aan moeten denken. Het zijn extreme grootheden, die hele samenlevingen kunnen meevoeren en vervormen..., maar eigenlijk zijn het ten diepste maar heel kleine dingen, want: wat is nu geld? Een paar muntstukken en tegenwoordig alleen een paar getallen op je scherm, meer niet! En wat is nu menselijke kennis? Iets wat in de hoofden van die kleine nietige mensen zit... Maar ondertussen... Nu, zo spreekt ook de Bijbel over afgoden: ze zijn nietsen, zo zeggen de profeten. Gewoon belachelijk, om te lachen, zo klein en nietig. Maar ondertussen: wat zij teweeg brengen is niet bepaald om te lachen, zo kapotmakend vaak..., zo groot kan hun verderfelijke invloed zijn.

Hoe dat kan? Iemand van de gesprekskring verwoordde het zo: 'waarom moet ik toch zo'n gevecht leveren tegen al die machten? Waarom is de wereld zo'n strijdtoneel?' Nu, ik ga veel te kort door de bocht, maar: je kunt naar God wijzen Die de Schepper van dit alles is. Je kunt de duivel benoemen, als de grote spelbreker. Maar waar in de Bijbel het meest naar wordt gewezen, dat is: de mens zelf. De mens - wij met elkaar op deze wereld - die deze machten teveel ruimte hebben gegeven, waardoor zij niet meer te hanteren zijn en alle macht nemen en ons mensen uiteindelijk slachtoffers. In de verbinding met God, in de dienst aan God, blijven deze machten onder controle. Maar wanneer God niet meer als Heer wordt gediend, grijpen de machten hun kans om heer en meester over ons te worden. En dat is de situatie van de wereld op dit moment: één groot machtsspel, een krachteveld, een strijdtoneel *waarop wij sterk moeten staan*, zo luidt de oproep.

Maar laten wij nu naar de wapenrusting gaan kijken, die wij hebben gekregen om tegen deze machten weerstand te bieden. Ik zal er straks een paar overkoepelende dingen over zeggen, maar laten wij eerst even enkele afzonderlijke wapens wat beter bekijken om ze ook beter ter hand te kunnen nemen:

Paulus begint met 'waarheid' als een gordel om je middel. Of misschien was het wel meer een soort rok die Romeinse soldaten droegen, waarmee hun meest kwetsbare delen werden beschermd. De waarheid beschermt je, waar je het meest kwetsbaar bent... Maar met 'waarheid' wordt door Paulus hier niet 'de waarheid' bedoeld, 'de ware leer', waarmee je iemand in een woordenstrijd om de oren zou kunnen slaan. De 'waarheid' om je middel hoort namelijk bij het tweede wapen 'gerechtigheid' als borstharnas, wat in hetzelfde vers (14) staat. Beide wapens zijn bedoeld om je lichaam te beschermen. Nu, waarheid en gerechtigheid, daarmee wordt in de Bijbel vaak een *zuivere levensstijl*

bedoeld. God is een God van waarheid en gerechtigheid, dat betekent: God wil niet dat de leugen zegeviert. God eist zuiverheid, reinheid, goedheid. Dat wij oprecht zijn. Echt. Niet halfslachtig of schijnheilig. God wil dat wij ons inzetten voor gerechtigheid, voor recht, voor eerlijkheid, voor het goede.

Hoe kan je je als christen dus beschermen tegen die grote machten, tegen die Goliaths op deze wereld? Heel eenvoudig – ja, het is niet bepaald simpel, maar wel heel eenvoudig: goed leven. Echt zijn. Oprecht. Gericht op het goede voor de ander en voor deze wereld. Als je je daarvoor inzet, als je je inzet voor waarheid en gerechtigheid, dan blijft er minder ruimte in je leven over voor die machten. Dan krijgen die machten - bijvoorbeeld het lichamelijke of het geld - niet teveel speelruimte, maar hun bescheiden plek in het geheel.

Daarom roept Paulus ook bijna altijd aan het einde van zijn brieven op tot een heilig leven. Want dat biedt bescherming! Iemand (dr. Kees van Ekris) schreef eens in dit verband: 'wij hebben in de kerk geen behoefte aan nieuwe dromen, gemeente-

avonden waarin wij fantaseren over hoe het zou moeten zijn. We hebben behoefte aan mensen die gehoorzaam zijn, die keuzen durven maken. Gehoorzaamheid als verzet. Verzet tegen de machten. Heilig leven. Zuiver, oprecht, toegewijd. Ik denk dat daarom ook die 'voeten geschoeid met de bereidheid van het Evangelie van de vrede' daar gelijk achteraan worden genoemd, want dat past er helemaal bij. Vrede. Het goede brengen. Het goede nieuws brengen. De ander willen zegenen met je woorden. De ander iets van Christus willen laten zien. Met dat prachtige Evangelie sta je sterk in je schoenen!

Gericht zijn op waarheid en gerechtigheid. En: je voeten geschoeid met de bereidheid van het Evangelie. Maar ook: het schild van het geloof, waarmee je de vurige pijlen van de boze kunt uitblussen.

Vroeger gebruikte men pijlen die men aanstak. Als zo'n vlammeende pijl je zou raken, dan was je per definitie uitgeschakeld: of de pijl zou je ernstig verwonden, of de pijl zou je in brand zetten. Of beiden. Wat kan je hier tegen doen? Hoe kan je tegen zulke scherpe dingen bestand zijn? 'Vertrouwen', zegt Paulus. Gelovend vertrouwen. 'Zo ik niet had geloofd..., waar was mijn hoop mijn moed gebleven, ik was vergaan (Psalm 27)' Eenvoudig, kinderlijk vertrouwen. Nee: niet je oren stoppen voor alle vragen. Zelf ook nadenken. Niet al te kinderlijk blijven. Wordt volwassen. Maar wel met die kinderlijke afhankelijkheid en dat eenvoudige vertrouwen in alle dingen.

En... de helm van de zaligheid. De helm van redding. We moeten de beelden die Paulus gebruikt niet al te veel uitpluizen hoor, want Paulus gebruikt sommige beelden ook door elkaar. In de eerste Thessalonicenzenbrief heeft Paulus het bijvoorbeeld over het borstwapen van geloof, in plaats van de schild van het geloof en het borstwapen van gerechtigheid. Die beel-

den kun je dus onderling uitwisselen. Maar 'helm van de zaligheid' vind ik toch wel een heel mooi beeld: dat *die redding van God, de redding van Pasen, dat dat altijd je denken zal omvatten*. Bij alles wat je met je hoofd denkt, registreert, verwerkt, kiest en beslist... bij dat alles denken: het is Pasen geweest. De redding, de zaligheid is een feit. Het is volbracht. En eens zal die redding van Christus alles, maar dan ook alles veranderen en volmaken. Dus: alles wat via je ogen binnenkomt en alles wat je oren horen..., maar ook alle woorden die je mond uitgaan... laat dat alles gevormd en gezegend worden door Pasen: de redding die is gebracht, de zaligheid die is gekomen. Jouw beschermende helm.

Bij het zwaard van de Geest, Gods Woord, moet ik denken aan de verzoeking van Jezus in de woestijn. Hoe Hij steeds de duivel van repliek diende door Zich vast te houden aan Gods Woord: 'er staat geschreven, Satan!' Nu, omwille van de tijd ga ik hier nu niet verder op in, maar noem ik alleen nog even het gebed. Het gebed is niet een los wapen, zo vertelde ik, maar het is de geestelijk houding waarmee wij alle andere wapens ter hand moeten nemen. Een heilig en zuiver leven, dat kan alleen maar biddend: 'Heer, leer mij Uw wil'. En de voeten geschoeid met de bereidheid van het Evangelie, ook dat kan alleen maar biddend: 'Heere, wilt U mijn voeten sturen, breng mij in beweging naar die mensen die ik iets van die vrede kan of moet geven.' En ook het zwaard van het Woord kan alleen maar biddend gehanteerd worden, want met zo'n scherp zwaard moet je heel voorzichtig zijn. Je kunt jezelf er nog mee verwonden, als je niet uitkijkt. Bidden, dat is de houding waarmee alle wapens ter hand moeten worden genomen.

Het viel mij op bij de voorbespreking van deze preek dat enkele deelnemers juist dat 'gebed' als zo heel belangrijk ervoeren. Iemand vertelde: het is het middel, waardoor je alles bij God kwijt kan. Al je angsten in de strijd, je zorgen, je moedeloosheid, maar ook je vertrouwen... je kunt het al biddend een plekje geven.

Maar ook vertelde iemand hoe het volhardende gebed haar juist had geholpen om de strijd aan te kunnen. In haar omgang met een heel lastig iemand had zij steeds voor die persoon gebeden, voordat zij die persoon weer zou tegenkomen. En: het bracht verandering, het gebed gaf haar meer rust in de omgang met die ander. En: het heeft ook die andere persoon veranderd. Bidden, dat is dus echt de houding waarmee wij op het strijdtoneel het uitkunnen houden en de wapens ter hand kunnen nemen.

Een heilig leven in waarheid en gerechtigheid, vol van het Evangelie van de vrede. Een leven in geloofsvertrouwen, ons hoofd getooid met de zaligheid (Christus' redding) en Gods Woord als zwaard. Durft u de strijd aan? ... Iemand van de gesprekskring zei: 'dat gaat ons nooit lukken. Wij zijn echt niet bestand tegen die machten.'

Nou, inderdaad: die machten zijn veel sterker dan wij ooit kunnen beseffen. Daar is het gevecht tussen David en Goliath kinderspel bij. Maar wat mij opvalt, is dat Paulus daar eigenlijk niets over zegt. Hij heeft het niet over de zwaarte van de strijd. Hij heeft het trouwens er ook niet over dat wij moeten winnen, moeten overwinnen. Nee, bijna al de wapens die wij ontvangen zijn verdedigingswapens. Alleen het zwaard is een aan-

valswapen, verder hebben wij alleen wapens gekregen (schild, helm, harnas) ter verdediging... om een beetje weerbaar op het strijdtoneel te zijn.

Paulus maakt geen risico-inschatting van hoe de strijd zal verlopen. Hij benoemt alleen de vijand en hij vertelt dat wij Gods wapenrusting aan moeten doen: 'doet aan de wapenrusting van God'. En dat is belangrijk! David moest voor zijn strijd met Goliath ook een geleende wapenrusting aan doen. Koning Saul wilde hem zijn wapens geven. Maar daar kon David niets mee. Maar hier krijgen wij geen wapens van een koning, maar wapens van de Koning. Daar heb ik op de gesprekskring iets over verteld: al die wapens die Paulus hier noemt, die worden in het Oude Testament ook genoemd als wapens van God Zelf... of wapens van de Messias, de van God gezonden Redder. Ik vind dat een heel bijzondere gedachte... de wapens die ervoor moeten zorgen, dat wij niet omvallen, dat zijn wapens die God ons geeft. Het zijn Zijn wapens. Hij bewapent ons. Nu, Hij zal wel weten welke wapens er nodig zijn om in de strijd staande te blijven. Hij stuurt ons niet – zoals van Poetin wordt gezegd – met speelgoedwapens naar het front. Je kunt dus op deze wapens vertrouwen: die waarheid en gerechtigheid, dat Evangelie van de vrede, dat geloofsvertrouwen, die helm van redding en het zwaard van de Geest. Meer heb je niet nodig om staande te blijven.

Want... en dat is het laatste, maar tegelijkertijd het allerbelangrijkste van de preek: je hoeft de strijd ook niet te winnen. Je hoeft die vijand niet te overmeesteren. Je moet alleen staande kunnen blijven. Want die vijand, die machten, die zijn al verslagen. En dat weten ze. Want dat hebben zij ons vorige week met Pasen nog horen zingen en vieren. Die machten weten het dat zij verslagen zijn en daarom gaan ze zo tekeer. Ze zijn dodelijk verwond en staan te tollen op hun benen en met hun zwaard in het wilde weg te slaan. Wat gevaarlijk! Pas op! Maar... ze zijn overwonnen. Jezus is Overwinnaar. Voel nog maar even aan je hoofd: zit die helm van zaligheid nog een beetje stevig? De helm van redding: de redding is behaald! De machten zijn verslagen!

Wees sterk, wordt gesterkt *in de Heere* en in de sterkte van *Zijn macht*.

En houd zo die machten goed in het vizier. Zie, ontdek, wees eerlijk naar jezelf toe: door welke machten je meegenomen wordt..., wat je stuurt..., welke machten je eigenlijk veel te veel ruimte geeft in je leven. Misschien goed om zo deze week eens dat strijdtoneel te overzien.

En pak vervolgens de wapens op. Controleer deze week ook even je gevechtsuitrusting: ben je iets in de loop der tijd misschien wat vergeten? Mis je wat en ben je daardoor misschien wat minder weerbaar of strijdbaar?

En vergeet vooral niet dat het Pasen is geweest. Je hoeft niet te winnen, te overwinnen en te laten zien hoe krachtig je bent. Gewoon jezelf verdedigen en weerbaar zijn. De strijd is aan Hem, de ware Zoon van David! En de strijd is beslist. In Gods overwinning trekken wij ten strijd. Halleluja!